

COGIS-SYMPOSIUM
29 mei 2008

TRAUMA EN VEERKRACHT

PERSPECTIEVEN IN DE HULPVERLENING AAN GETRAUMATISEERDEN

TRAUMA EN VEERKRACHT

SYMPOSIUM OP 29 MEI 2008
IN ARISTO UTRECHT

PERSPECTIEVEN IN DE HULPVERLENING AAN GETRAUMATISEERDEN

Al geruime tijd wijst de wereld van de psychotraumatologie op het feit dat het merendeel van de overlevenden van een ingrijpende gebeurtenis geen psychische klachten ontwikkelt. Veel betrokkenen beschikken over vermogens en eigenschappen die hen in staat stellen de schok goed te doorstaan, terwijl anderen door dezelfde omstandigheden beschadigd raken en hulp nodig hebben. Er is veel onderzoek verricht naar dit complex van eigenschappen, aangeduid met de term 'veerkracht' of herstelvermogen. Naar aanleiding daarvan is in de hulpverlening aan mensen met psychotraumatische klachten veel meer aandacht ontstaan voor het activeren of versterken van hun herstelvermogen.

Het begrip veerkracht kent in de hulpverlening vele 'eigenaren': de 'empowerment'-benadering bijvoorbeeld en de oplossingsgerichte therapie. In veel hulpverleningsmethodieken zijn elementen aanwezig van het zoeken naar en mobiliseren van het herstelvermogen van de cliënt.

Naast de psychosociale hulpverlening en geestelijke gezondheidszorg zijn er ook andere terreinen van waaruit hulp en ondersteuning bij dit herstelproces mogelijk is: denk aan religie, community art en allerlei vaktherapieën, zoals bijvoorbeeld muziektherapie.

Op dit symposium zullen vooral representanten van deze verschillende vormen van hulp u een indruk geven van hun inzichten over trauma en veerkracht, op basis van hun beroepspraktijk. Het accent zal liggen op benaderingen en methodieken die niet rechtstreeks gericht zijn op aanwezige pathologie, maar mogelijke behandeling daarvan in tweede instantie dichterbij willen brengen. Echter, een andere visie is dat de veerkracht van mensen met PTSS vaak onderschat wordt, en dat zij vaker dan doorgaans gedacht een traumagerichte behandeling goed doorstaan zonder allerlei interventies die gericht zijn op het verhogen van de veerkracht. Volgens deze benadering wordt de veerkracht juist het meest verhoogd door het adequaat behandelen van de pathologie.

WORKSHOPS

VAN 11.40 – 13.00 UUR EN VAN 14.00 – 15.20 UUR

1 Posttraumatisch succes

Drs. Fredrike Bannink

Oplossingsgerichte therapie nodigt de cliënt uit zijn doel te formuleren en de eigen competenties in te zetten om oplossingen te bedenken en uit te voeren die dit doel dichterbij brengen. De focus ligt op het bereiken van de door de cliënt gewenste situatie in de toekomst: geen posttraumatische stress, maar posttraumatisch succes.

2 De weerslag van de oorlog: betekenisgeving en gezinsfunctioneren van oorlogskinderen

Dr. Trudy Mooren

Hoe geven volwassenen die als kind de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië hebben meegemaakt betekenis aan hun oorlogservaringen? En hoe is dat voor kinderen die meer recent getroffen zijn door de oorlog in Bosnië-Herzegovina? Hoe werd er binnen de gezinnen gecommuniceerd over de oorlog en migratie, hoe kijken ze daar op terug en welke invloed heeft dat op hun leven gehad? In deze workshop worden deze vragen benaderd vanuit het systeem perspectief.

3 Herstelcapaciteit van getraumatiseerde kinderen

Dr. Riet Fiddelaers-Jaspers

Kinderen die in traumatiserende situaties terecht komen, moeten zich daaraan aanpassen. Als de volwassenen om hen heen structuur, veiligheid en enige geborgenheid weten te bieden, kunnen ze hun natuurlijke veerkracht benutten. Als de school weer functioneert, heeft ook die een belangrijke rol bij het vinden van een balans tussen herstel van de normale gang van zaken en verwerking.

4 Een creatieve slag maken met getraumatiseerden

Hans Lein

Een theaterregisseur die theater maakt met 'probleemjongeren' over hun eigen leefwereld, laat in deze workshop iets zien van zijn manier van werken. Daarbij staat het op zoek gaan naar je eigen kracht en het één worden met de groep centraal. Hij onderzoekt daarbij

ook de vraag welke therapeutische toepassingen zijn werkwijze zou kunnen hebben.

5 Zingeving, religieuze coping en rituelen

Prof.dr. Marinus van Uden

In deze workshop wordt besproken hoe religie en rituelen als copingstrategieën kunnen fungeren, na ingrijpende gebeurtenissen. De bijdrage wordt gegeven vanuit het perspectief van de klinische godsdienstpsychologie die zich in het bijzonder bezighoudt met de relatie tussen religie en levensbeschouwing.

6 De kracht van getraumatiseerde vluchtelinggezinnen in behandeling

Dr. Julia Bala e.a.

In Centrum '45 is veel ervaring opgedaan met de behandeling van de vaak complexe problemen van vluchtelinggezinnen. De ontwikkelde methodiek en de resultaten daarvan worden in deze workshop gepresenteerd, alsmede de ervaringen en inzichten die zijn opgedaan ten aanzien van de versterking van de veerkracht bij deze gezinnen.

7 Veerkracht in een ontwrichte gemeenschap

Prof.dr. Ton Robben

Na een collectieve ramp, een gewelddadig conflict, of grove mensenrechtenschendingen door een dictatuur moet een gemeenschap of een samenleving weer verder, ondanks de sociale en psychische ontwrichting. Waarin schuilt de veerkracht van samenlevingen die grootschalig geweld hebben ondergaan? Welke overwegingen en inzichten zijn daaraan te ontleen voor hulpverleners?

8 Trauma en veerkracht in de weerbarstige praktijk van alledag

Drs. Jaap Meijer

In deze workshop ligt de nadruk op het uitwisselen van praktijkkennis. Welke in de dagelijkse praktijk beproefde inzichten, methoden, invallen en vaardigheden hanteren we om veerkracht bij onze patiënten te ontdekken en te mobiliseren? En: hoe behouden we onze eigen veerkracht?

INLEIDERS EN WORKSHOPLEIDERS

PERSONALIA

Drs. Fredrike Bannink is klinisch psycholoog en Master of Dispute Resolution. Zij is trainer en auteur op het gebied van oplossingsgerichte therapie, coaching en mediation. Ook is zij voorzitter van de sectie Oplossingsgerichte Cognitieve Gedragstherapie van de VGCT en trainer in het Mental Health Team van Artsen zonder Grenzen. www.fpbannink.com

Dr. Trudy Mooren is als klinisch psycholoog en onderzoeker verbonden aan Stichting Centrum '45. Zij is nu projectleider van enkele onderzoeken op het terrein van ouder-kind interactie bij oorlogsgetroffenen. Ook leidt ze een onderzoek naar de effectiviteit van EMDR bij de behandeling van complex trauma. Het in opdracht van Cogis uitgevoerde onderzoek naar betekenisgeving en gezinsfunctioneren, waarvan verslag wordt gedaan in de workshop, is recent afgerond.

Dr. Riet Fiddelaers-Jaspers is trainer, adviseur en rouwtherapeut, werkte in het onderwijs, studeerde sociale pedagogiek en specialiseerde zich in coaching en therapeutisch werk. Zij is verbonden aan het Expertisecentrum Omgaan met Verlies.

Hans Lein is regisseur en voormalig docent drama. Hij gaf theaterlessen en regisseert bij diverse theatergroepen. In 2002 richtte Lein theatergroep De Ontbranding op. Sinds 2003 is hij regisseur van de jongeren-theatergroepen bij het Rotterdams Wijktheater.

Prof.dr. Marinus van Uden is klinisch psycholoog-psychotherapeut. Hij bekleedt de bijzondere leerstoel 'Levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid' aan de Universiteit van Tilburg en is tevens universitair hoofddocent godsdienstpsychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

Dr. Julia Bala is klinisch psycholoog, kinder- en jeugdpsycholoog en psychotherapeut. Zij is werkzaam bij het Jeugd- en Gezinsteam van Centrum '45, een landelijk behandel- en expertisecentrum voor getroffen door vervolging, oorlog en geweld. Ze promoveerde aan de Universiteit van Belgrado en volgde haar psychotherapeutische opleiding in het voormalig Joego-

slavië en de Verenigde Staten. Vanaf 1993 werkt ze in Nederland met vluchtelingenkinderen en -gezinnen

Prof.dr. Ton Robben is antropoloog en verbonden aan de faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht en houdt zich bezig met antropologie en de geschiedenis van Latijns Amerika en het Caribisch gebied met specifieke aandacht voor thema's die een belangrijke rol spelen in de regio zoals cultuur, trauma, geweld en verzoening.

Drs. Jaap Meijer werkt als psychiater in het Sinai Centrum te Amersfoort met oorlogsgetroffenen, hun nakomelingen en asielzoekers en vluchtelingen. Ook is hij betrokken geweest bij de opvang van getroffen van de vuurwerkramp in Enschede en de cafébrand in Volendam. Daarnaast verzorgt hij trainingen voor trainers in door gewapende conflicten getroffen gebieden in Afrika en Azië.

Prof.dr. Rolf Kleber is hoogleraar Psychotraumatologie aan de Universiteit Utrecht en hoofd onderzoek van het Instituut voor Psychotrauma en tevens werkzaam voor Stichting Centrum '45 te Oegstgeest. Hij verricht diverse onderzoeken naar gevolgen van oorlogsgeweld en de effectiviteit van traumagerichte interventies.

Jaap Orth is werkzaam als muziektherapeut bij de GGZ-instelling De Gelderse Roos, afdeling Phoenix te Wolheze. Phoenix is een landelijk opererend behandelcentrum voor vluchtelingen en asielzoekers met psychische problemen. Hij is supervisor en voorzitter van de vakgroep Vaktherapeuten van de Gelderse Roos en tevens docent aan het conservatorium in Enschede.

Prof.dr. Agnes van Minnen is bijzonder hoogleeraar angstregulatie en behandeling van angststoornissen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij verricht onder meer onderzoek naar het ontstaan en de behandeling van posttraumatische stressstoornissen. Tevens is zij werkzaam als psychotherapeut/klinisch psycholoog en onderzoeker bij de Angstpolikliniek van de GGZ Nijmegen.

TRAUMA EN VEERKRACHT

PROGRAMMA 29 MEI 2008

- 08.45 – 09.30 uur Ontvangst en registratie
- 09.30 – 09.35 uur Opening door de dagvoorzitter - drs. Trudy Prins, directeur Cogis
- 09.35 – 10.05 uur Weerbaarheid en posttraumatische groei - prof.dr. Rolf Kleber
- 10.05 – 10.35 uur Posttraumatisch succes - drs. Fredrike Bannink
- 10.35 – 11.00 uur Pauze
- 11.00 – 11.40 uur 'Wat mijn hart zingt' een documentaire van Arno Kranenborg over vluchtelingen in Nederland, toegelicht en becommentarieerd door Jaap Orth, muziektherapeut
- 11.40 – 13.00 uur Parallelworkshops (eerste ronde)
- 1 Posttraumatisch succes - drs. Fredrike Bannink
 - 2 De weerslag van de oorlog: betekenisgeving en gezinsfunctioneren van oorlogskinderen - dr. Trudy Mooren
 - 3 Herstelcapaciteit van getraumatiseerde kinderen - dr. Riet Fiddelaers-Jaspers
 - 4 Een creatieve slag maken met getraumatiseerden - Hans Lein
 - 5 Zingeving, religieuze coping en rituelen - prof. dr. Marinus van Uden
 - 6 De kracht van getraumatiseerde vluchtelingengezinnen in behandeling - dr. Julia Bala e.a.
 - 7 Veerkracht in een ontwrichte gemeenschap - prof.dr. Ton Robben
 - 8 Trauma en veerkracht in de weerbarstige praktijk van alledag - drs. Jaap Meijer
- 13.00 – 14.00 uur Lunch
- 14.00 – 15.20 uur Parallelworkshops (tweede ronde)
- 15.20 – 15.45 uur Pauze
- 15.45 – 16.15 uur Veerkracht als basis voor de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie en exposure - prof. dr. Agnes van Minnen
- 16.15 – 16.35 uur Veerkrachtige afronding door theatermaker Hans Lein
- 16.35 – 16.40 uur Slotwoord
- 16.40 – 17.30 uur Hapje en drankje

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Organisatie:** Cogis, kennisinstituut sociale en psychische gevolgen van oorlog, vervolging en geweld
- Doelgroep:** Psychologen, psychotherapeuten, psychiaters, maatschappelijk werkers, spv'ers, vaktherapeuten, jongerenwerkers, etc.
- Locatie:** Aristo Utrecht, Brennerbaan 150, Utrecht, telefoon: 030-2899400
- Kosten:** De kosten van deelname bedragen €295,-
- Annulering:** Bij annulering worden kosten in rekening gebracht, zie: www.cogis.nl
- Inschrijving:** Via de website van Cogis: www.cogis.nl. Kijk op de startpagina. Uw digitale inschrijving wordt via de mail bevestigd. U krijgt een factuur toegestuurd.
- Accreditatie:** Er is accreditatie aangevraagd bij: NVvP, NVPg, FGzP, NVMW en VGCT
- Contact:** Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Wim D. Visser van Cogis.
Telefoon: 030-2968022 of per mail: wd.visser@cogis.nl

Cogis

Cogis is het landelijk kennisinstituut sociale en psychische gevolgen van oorlog, vervolging en geweld. Cogis streeft ernaar, vanuit een op samenwerking gerichte benadering, actief bij te dragen aan verbreding en verdieping van kennis bij hulpverleners, beleidsmakers en het brede publiek op het terrein van gevolgen van geweld. Verder stelt Cogis zich als opdracht om de hulpverlening te verbeteren aan mensen met psychische klachten die het gevolg zijn van geweldservaringen.

Kennisinstituut sociale en psychische
gevolgen van oorlog, vervolging en geweld

Churchillaan 11, 4e etage • 3527 GV Utrecht
Tel. 030-2968000 • website: www.cogis.nl